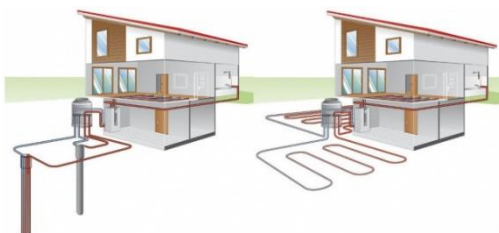

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут будівництва і
архітектури
Кафедра теплогазопостачання, вентиляції та санітарної
техніки

03-02-438М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Теплові насоси і холодильні установки»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського)
рівня за освітньо-професійною програмою
«Теплогазопостачання і вентиляція»
спеціальності 192 «Будівництво та цивільна
інженерія» усіх форм навчання

РЕКОМЕНДОВАНО
науково-методичною
радою з якості ННІБА
Протокол № 6
від 23 квітня 2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Теплові насоси і холодильні установки» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Теплогазопостачання і вентиляція» спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія» усіх форм навчання. [Електронне видання] / Проценко С. Б., Кізеєв М. Д. – Рівне : НУВГП, 2024. – 20 с.

Укладачі:

Проценко С. Б., к.т.н., доцент кафедри теплогазопостачання, вентиляції та санітарної техніки;
Кізеєв М. Д., к.т.н., завідувач кафедри теплогазопостачання, вентиляції та санітарної техніки.

Відповідальний за випуск: Кізеєв М. Д., завідувач кафедри теплогазопостачання, вентиляції та санітарної техніки.

Керівник групи забезпечення
ОПП «Теплогазопостачання і вентиляція»
спеціальності 192 «Будівництво
та цивільна інженерія»

Кізеєв М. Д.

ПЕРЕДМОВА

Мета викладання освітнього компонента «Теплові насоси і холодильні установки» полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти сучасного рівня знань, навичок та умінь з основ застосування теплових насосів і холодильних установок у системах тепло- та холодопостачання, вентиляції і кондиціонування повітря будівель та споруд. Основними завданнями вивчення дисципліни є теоретична і практична підготовка з питань використання теплоти низькотемпературних природних і техногенних джерел енергії, проєктування та розрахунку теплонасосних і холодильних установок, техніко-економічної оцінки ефективності застосування теплових насосів у системах теплопостачання різних об'єктів.

Освітній компонент розміщений на навчальній платформі Moodle за таким посиланням: <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=5578>.

Силабус освітнього компонента розміщений у цифровому репозиторії НУВГП за таким посиланням: <https://ep3.nuwm.edu.ua/28484/>.

Викладання освітнього компонента передбачає проведення лекційних і практичних аудиторних занять та самостійну роботу студентів. Під час лекційних занять використовуються мультимедійні презентації та навчальні відеофільми, роздатковий матеріал, приклади реальних проєктів систем тепло- та холодопостачання, в тому числі з використанням теплових насосів та низькотемпературних джерел теплоти, інформаційні стенди та обладнання спеціалізованих аудиторій кафедри, навчально-наукової дослідно-виробничої лабораторії теплонасосних технологій, комп'ютерні класи.

У цих Методичних вказівках наведені структура і зміст освітнього компонента з посиланням на літературні джерела за окремими темами дисципліни, завдання та методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи студентів, перелік рекомендованої навчально-методичної літератури (з адресами розміщення ресурсів у мережі Інтернет).

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Тема 1. Основи холодильної техніки. Історія розвитку холодильної техніки. Основні терміни та визначення в галузі холодильної техніки. Холодильний контур. Процес охолодження. Діаграма «тиск – ентальпія». Холодоагенти. Основні компоненти холодильної установки. Схема холодильної установки [4, 5].

Конспект лекційного матеріалу наведений у [презентації до теми 1](#) на навчальній платформі Moodle.

Тема 2. Холодильна техніка та холодильні машини. Холодильна техніка. Холодильні машини та їхні типи: парокompresійні, абсорбційні, пароежекторні, холодильно-газові, повітряно-розширювальні, термоелектричні. Холодильні установки та агрегати. Холодильні агенти та теплоносії. Холодопостачання. Холодопродуктивність та холодильний коефіцієнт. Холодильні цикли. Холодильні компресори [4].

Конспект лекційного матеріалу наведений у [презентації до теми 2](#) на навчальній платформі Moodle.

Тема 3. Застосування холодильних машин у сучасних системах кондиціонування повітря. Історія розвитку техніки кондиціонування повітря. Принцип роботи холодильної установки сучасного кондиціонера. Типи сучасних кондиціонерів. Холодоагенти в сучасних кондиціонерах. Холодильні мастила та їх експлуатаційні характеристики [1, 2].

Конспект лекційного матеріалу наведений у [презентації до теми 3](#) на навчальній платформі Moodle.

Тема 4. Елементна база холодильних машин сучасних кондиціонерів. Компресори холодильних машин сучасних кондиціонерів. Теплообмінні апарати. Регулятори подачі рідкого холодоагенту. Чотириходові клапани оборотності циклу. Допоміжні елементи холодильного контуру: рідинні ресивери, пристрої для докипання рідкого холодоагенту, глушники, мастиловіддільники, клапани, фільтри-осушувачі, оглядові стекла [2].

Конспект лекційного матеріалу наведений у [презентації до теми 4](#) на навчальній платформі Moodle.

Тема 5. Парокомпресійні теплові насоси. Поняття теплового насоса. Принцип роботи парокомпресійного теплового насоса (ПТН). Класифікація ПТН. Опис роботи ПТН. Робочі тіла (хладони) ПТН. Показники ефективності роботи теплових насосів. Енергетична, економічна та екологічна ефективність ПТН [1, 2, 3].

Конспект лекційного матеріалу наведений у [презентації до теми 5](#) на навчальній платформі Moodle.

Тема 6. Джерела відновлюваної низькопотенційної теплоти та режими експлуатації теплових насосів. Загальні відомості про джерела теплоти для роботи теплових насосів. Особливості застосування в якості джерел теплоти для роботи теплових насосів повітря, води, ґрунту. Режими експлуатації теплонасосних установок: моновалентний, моноенергетичний, бівалентно-паралельний, бівалентно-альтернативний. Визначення точки бівалентності [1, 3, 8, 12, 15].

Конспект лекційного матеріалу наведений у [презентації до теми 6](#) на навчальній платформі Moodle.

Тема 7. Теплові насоси з використанням теплоти ґрунту та поверхневих, підземних і стічних вод. Низькотемпературні системи опалення й охолодження для спільної роботи з тепловими насосами. Основи використання геотермальної енергії. Системи використання геотермальної енергії: горизонтальні ґрунтові колектори, енергетичні кошики, енергетичні палі, вертикальні ґрунтові зонди. Теплові насоси з масивними поглиначами тепла. Теплові насоси з використанням теплоти поверхневих, підземних і стічних вод [1, 3, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15].

Конспект лекційного матеріалу наведений у [презентації до теми 7](#) на навчальній платформі Moodle.

Тема 8. Теплові насоси з використанням теплоти атмосферного повітря. Особливості експлуатації повітряних теплових насосів у холодний період року. Теплові насоси типу «повітря – вода». Спліт-система кондиціонування повітря з функцією теплового насоса «Mr. SLIM+». Схеми обв'язки повітряних теплових насосів [1, 3, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17].

Конспект лекційного матеріалу наведений у [презентації до теми 8](#) на навчальній платформі Moodle.

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Практичне заняття 1

Визначення температурного режиму роботи парокомпресійної холодильної машини

Мета заняття

Навчитися визначати температурні режими роботи парокомпресійних холодильних машин з водяним та повітряним охолодженням конденсатора у системах кондиціонування повітря типу «чилер – фанкойли».

Завдання до практичного заняття

На практичному занятті познайомитися з методикою визначення температурного режиму роботи парокомпресійних холодильних машин та розв'язати наведені нижче практичні вправи.

1.1. Визначення температурного режиму роботи парокомпресійної холодильної машини з водяним охолодженням конденсатора

Вправа 1.1. *Визначити температурний режим роботи парокомпресійної холодильної машини з водяним охолодженням конденсатора для системи кондиціонування повітря типу «чилер – фанкойли» за таких вихідних даних:*

- температура холодоносія (води), що повертається із системи кондиціонування повітря в холодильну машину, становить $t_{\delta 1} = 12^{\circ}\text{C}$;
- охолодження конденсатора холодильної машини – водопровідною водою.

Вправа 1.2. *Визначити температурний режим роботи парокомпресійної холодильної машини з водяним охолодженням конденсатора для системи кондиціонування повітря типу «чилер – фанкойли» за таких вихідних даних*

- охолодження конденсатора холодильної машини – оборотною водою, що охолоджується в мокрій градирні;

- розташування об'єкта проєктування – м. Рівне.

1.2. Визначення температурного режиму роботи парокompресійної холодильної машини з повітряним охолодженням конденсатора

Вправа 1.3. Визначити температурний режим роботи парокompресійної холодильної машини з повітряним охолодженням конденсатора для системи кондиціонування повітря типу «чилер – фанкойли». Об'єкт проєктування розташований у м. Рівне.

Методика та приклади виконання практичних вправ наведені у [презентації до практичного заняття 1](#) на навчальній платформі Moodle.

Завдання до самостійної роботи

Самостійно розглянути питання «*Історія розвитку холодильної техніки у світі та в Україні*» за такими інформаційними джерелами мережі Інтернет:

- «[Холодильник](#)» – матеріал з *Вікіпедії* – вільної енциклопедії;
- стаття компанії *ERC* «[Історія холодильника: від прототипів до смарт-техніки](#)»;
- стаття компанії «*Холодсервіс*» «[Історія розвитку холодильників](#)»;
- стаття «[Історія і сучасність кафедри холодильних установок і кондиціонування повітря](#)» Одеського національного технологічного університету.

Практичне заняття 2

Побудова холодильного циклу в діаграмі lgP-I та визначення параметрів хладону в точках циклу

Мета заняття

Навчитися будувати в діаграмі lgP-I холодильні цикли для парокompресійних холодильних машин і визначати параметри хладону в точках циклу вручну та за допомогою прикладних комп'ютерних програм (на прикладі програми CoolPack).

Завдання до практичного заняття

2.1. Будова діаграми $IgP-I$ стану робочої речовини холодильної машини

Познайомитися зі структурою діаграми $IgP-I$ та із загальними принципами побудови в ній процесів зміни термодинамічних параметрів стану робочої речовини холодильної машини, а також розв'язати наведені нижче практичні вправи.

2.2. Побудова холодильного циклу для парокомпресійної холодильної машини в діаграмі $IgP-I$ вручну

Вправа 2.1. Побудувати в діаграмі $IgP-I$ холодильний цикл для парокомпресійної холодильної машини та визначити параметри хладоу в точках циклу за таких вихідних даних:

- температурний режим роботи холодильної машини – за вправою 1.1;
- холодоагент – фреон R22.

2.3. Побудова холодильного циклу для парокомпресійної холодильної машини в діаграмі $IgP-I$ за допомогою прикладної комп'ютерної програми

Вправа 2.2. Побудувати в діаграмі $IgP-I$ холодильний цикл для парокомпресійної холодильної машини та визначити параметри хладоу в точках циклу за допомогою комп'ютерної програми [CoolPack](#) (вихідні дані прийняти за вправою 2.1).

Методика та приклади виконання практичних вправ наведені у [презентації до практичного заняття 2](#) на навчальній платформі Moodle.

Завдання до самостійної роботи

Самостійно розглянути питання «**Розрахунок обсягів надходження тепла у приміщення для підбору кондиціонера**» за такими інформаційними джерелами мережі Інтернет:

- стаття на [Порталі продавців кліматичного обладнання «Розрахунок потужності кондиціонера»](#);
- [Теплотехніка та енергетичні машини. Розрахунок системи](#)

[кондиціонування: Розрахункова робота.](#) [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» / Уклад.: В. В. Дубровська, В. І. Шкляр. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 56 с.;

- Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи «[Нормалізація параметрів мікроклімату у виробничих приміщеннях](#)» з дисциплін «Основи охорони праці» і «Промислова вентиляція та кондиціонування повітря» для студентів усіх спеціальностей / Уклад.: С. О. Алексеєнко, О. А. Муха, С. І. Чеберячко, Г. П. Кривцун. Дніпропетровськ : Національний гірничий університет, 2013. 30 с.;
- онлайн-калькулятор компанії «Спектр-Проф» «[Розрахунок потужності кондиціонера](#)»;
- стаття компанії «Концепт Сервіс» «[Розрахунок потужності кондиціонера](#)».

Практичне заняття 3

Визначення питомих характеристик холодильного циклу.
Розрахунок та підбір холодильного устаткування

Мета заняття

Навчитися визначати питомі характеристики холодильного циклу, виконувати розрахунок і підбір холодильного устаткування як за розрахунковими формулами, так і за допомогою прикладних комп'ютерних програм.

Завдання до практичного заняття

На практичному занятті познайомитися з методикою визначення питомих характеристик холодильного циклу та параметрів парокомпресійної холодильної машини, а також розв'язати наведені нижче практичні вправи.

3.1. Визначення питомих характеристик холодильного циклу та параметрів парокомпресійної холодильної машини за розрахунковими формулами

Вправа 3.1. Визначити питомі характеристики холодильного

циклу та виконати розрахунок параметрів парокомпресійної холодильної машини за таких вихідних даних:

- параметри холодильного циклу – за вправою 2.2;
- потрібна холодопродуктивність холодильної машини $Q_x = 35$ кВт.

3.2. Визначення питомих характеристик холодильного циклу та параметрів парокомпресійної холодильної машини за допомогою комп'ютерної програми CoolPack

Вправа 3.2. Визначити питомі характеристики холодильного циклу та виконати розрахунок параметрів парокомпресійної холодильної машини за допомогою комп'ютерної програми [CoolPack](#) (вихідні дані прийняти за вправою 2.2).

Вправа 3.3. За допомогою комп'ютерної програми [CoolPack](#) побудувати в діаграмі lgP-I реальний холодильний цикл та виконати розрахунок параметрів парокомпресійної холодильної машини за таких вихідних даних:

- холодоагент – R290 (пропан);
- температура випаровування холодоагенту – мінус 20°C;
- перегрівання пари холодоагенту – 8 K;
- втрати тиску у випарнику – 1 K;
- втрати тиску в усмоктувальній лінії компресора – 1 K;
- втрати тиску в нагнітальній лінії компресора – 2 K;
- ізоентропічний ККД – 0,7;
- втрати теплоти в компресорі – 15%;
- температура конденсації – 35°C;
- переохолодження рідини холодоагенту – 2 K;
- втрати тиску в конденсаторі – 0,1 бар;
- втрати тиску в лінії рідини – 0,01 бар;
- потрібна холодильна потужність – 100 кВт.

3.3. Підбір обладнання холодильної установки за допомогою комп'ютерної програми Coolselector 2

Вправа 3.4. За допомогою комп'ютерної програми [Coolselector 2](#) підібрати компресор для холодильної машини (вихідні дані прийняти

за вправами 1.1, 3.1).

Вправа 3.5. За допомогою комп'ютерної програми [Coolselector 2](#) підібрати компресорно-конденсаторний блок з повітряним охолодженням холодопродуктивністю 35 кВт для холодопостачання системи кондиціювання повітря будинку (вихідні дані прийняти за вправою 1.3).

3.4. Підбір чилера за допомогою комп'ютерної програми *Airwell Chi.Sel.*

Вправа 3.6. За допомогою комп'ютерної програми [Airwell Chi.Sel.](#) підібрати чилер з водяним охолодженням конденсатора для холодопостачання системи кондиціювання повітря будинку за таких вихідних даних:

- холодоагент – R407C;
- охолодження конденсатора – оборотною водою, що охолоджується в мокрій градирні;
- температурний графік оборотної води – 27/37 °C;
- температурний графік води в системі кондиціювання повітря – 7/12 °C;
- потрібна холодопродуктивність – 35 кВт.

Методика та приклади виконання практичних вправ наведені у [презентації до практичного заняття 3](#) на навчальній платформі Moodle.

Завдання до самостійної роботи

Самостійно розглянути питання «**Отримання холоду за рахунок сонячної енергії, системи сонячного холодопостачання**» за такими інформаційними джерелами мережі Інтернет:

- стаття компанії «Сахара» [«Використання сонячної енергії для охолодження»](#);
- Пономарчук І. А., Слободян Н. М. [Аналіз ефективності застосування комбінованої системи теплохолодопостачання. Техніка, енергетика, транспорт АПК. № 1 \(91\), 2015. С. 81-84.](#);
- Ісаков О. А. Дипломна робота на здобуття ступеня бакалавра

на тему «[Тепло- і холодопостачання житлового будинку за рахунок сонячної енергії і водню](#)».

Практичне заняття 4

Проектування, розрахунків та монтаж теплонасосних установок з використанням горизонтальних ґрунтових колекторів

Мета заняття

Познайомитися з будовою, методикою розрахунку та способами монтажу теплонасосних установок з використанням горизонтальних ґрунтових колекторів.

Завдання до практичного заняття

4.1. Будова горизонтальних ґрунтових колекторів

Познайомитися з будовою горизонтальних ґрунтових колекторів у складі теплонасосних установок для теплопостачання будівель.

4.2. Розрахунок розмірів горизонтальних ґрунтових колекторів

Познайомитися з методикою розрахунку горизонтальних ґрунтових колекторів та розв'язати наведені нижче практичні вправи.

Вправа 4.1. Тепловий насос при тепловій потужності 8,9 кВт споживає 1,98 кВт електричної енергії. Річна тривалість використання теплонасосної установки становить 1800 год/рік. Ґрунт на ділянці укладання контуру ґрунтового колектора – вологий в'язкий. Визначити площу ґрунтового колектора та необхідну довжину труб для його укладання.

Вправа 4.2. Визначити площу горизонтального ґрунтового колектора та довжину трубопроводу для його укладання у складі теплонасосної установки для теплопостачання житлового будинку з проєктним тепловим навантаженням $\Phi_{SU} = 10,1$ кВт. Ґрунт біля будинку – глинистий вологий.

4.3. Монтаж горизонтальних ґрунтових колекторів

Познайомитися з прийомами монтажу горизонтальних ґрунтових колекторів у складі теплонасосних установок для теплопостачання будівель.

Методика та приклади виконання практичних вправ наведені у [презентації до практичного заняття 4](#) на навчальній платформі Moodle.

Завдання до самостійної роботи

Самостійно розглянути питання «*Монтаж холодильного контуру сучасних кондиціонерів*» за такими інформаційними джерелами мережі Інтернет:

- [«Інструкція з монтажу та експлуатації кондиціонера»](#) компанії AUX;
- стаття компанії *Tramontana* [«Помилки під час монтажу кондиціонерів»](#).

Практичне заняття 5

Проектування, розрахунок та монтаж теплонасосних установок з використанням енергетичних кошиків

Мета заняття

Познайомитися з будовою, методикою розрахунку та способами монтажу теплонасосних установок з використанням енергетичних кошиків.

Завдання до практичного заняття

5.1. Будова енергетичних кошиків

Познайомитися з будовою енергетичних кошиків у складі теплонасосних установок для теплопостачання будівель.

5.2. Розрахунок енергетичних кошиків

Познайомитися з методикою розрахунку енергетичних кошиків та розв'язати наведені нижче практичні вправи.

Вправа 5.1. Розрахункова потужність системи опалення індивідуального житлового будинку на одну родину становить 6 кВт. Річна тривалість роботи теплонасосної установки – 1800 год/рік. Ґрунт на ділянці біля будинку – в'язкий вологий. Розрахувати енергетичні кошики та визначити загальні втрати тиску в теплонасосній установці.

Вправа 5.2. Розрахувати енергетичні кошики для теплопостачання житлового будинку за допомогою теплового насоса (вихідні дані прийняти за вправою 4.2).

5.3. Монтаж енергетичних кошиків

Познайомитися з прийомами монтажу енергетичних кошиків у складі теплонасосних установок для теплопостачання будівель.

Методика та приклади виконання практичних вправ наведені у [презентації до практичного заняття 5](#) на навчальній платформі Moodle.

Завдання до самостійної роботи

Самостійно розглянути питання «**Тенденції ринку теплонасосної техніки**» за такими інформаційними джерелами мережі Інтернет:

- стаття компанії *ECO Система* «[Теплові насоси: загальні світові тенденції застосування](#)»;
- Дєдова О. В. [Сучасні тенденції використання теплових насосів](#);
- стаття компанії *Gree* «[Аналіз і тенденції Європейського ринку теплових насосів типу повітря-вода](#)».

Практичне заняття 6

Проектування, розрахунок і монтаж теплонасосних установок з використанням вертикальних ґрунтових зондів, енергетичних паль та свердловин

Мета заняття

Познайомитися з будовою, методикою розрахунку та способами монтажу теплонасосних установок з вертикальними ґрунтовими

зондами, енергетичними палями та свердловинами для використання тепла ґрунту і ґрунтових вод.

Завдання до практичного заняття

6.1. Будова та монтаж вертикальних ґрунтових зондів

Познайомитися з будовою та з прийомами монтажу вертикальних ґрунтових зондів у складі теплонасосних установок для теплопостачання будівель.

6.2. Розрахунок вертикальних ґрунтових зондів

Познайомитися з методикою розрахунку вертикальних ґрунтових зондів та розв'язати наведену нижче практичну вправу.

***Вправа 6.1.** Розрахувати ґрунтовий подвійний зонд для відбору тепла у складі теплонасосної установки для теплопостачання житлового будинку (вихідні дані прийняти за вправою 4.2).*

6.3. Будова та монтаж енергетичних паль

Познайомитися з будовою та з прийомами монтажу енергетичних паль у складі теплонасосних установок для теплопостачання будівель.

6.4. Розрахунок енергетичних паль

Познайомитися з методикою розрахунку енергетичних паль.

6.5. Розрахунок свердловин для використання тепла ґрунтових вод

Познайомитися з методикою розрахунку свердловин для використання тепла ґрунтових вод та розв'язати наведену нижче практичну вправу.

***Вправа 6.2.** Розрахувати тепловий насос з використанням тепла підземних вод для свердловин студмістечка НУВГП. На території студмістечка є водозабірна свердловина глибиною 180 м, дебіт якої становить $W = 19 \text{ м}^3/\text{год}$. Температура води зі свердловини $t_{\text{ex}} = 10 \text{ }^\circ\text{C}$.*

Методика та приклади виконання практичних вправ наведені у [презентації до практичного заняття 6](#) на навчальній платформі Moodle.

Завдання до самостійної роботи

Самостійно розглянути питання «*Гібридні теплонасосні системи теплохолодопостачання багатопверхових будівель*» за таким інформаційним джерелом мережі Інтернет:

- магістерська дисертація Колодяжної А. О. «[Гібридні системи теплозабезпечення житлових будівель на основі теплових насосів](#)».

Практичне заняття 7

Розрахунок теплових насосів типу «повітря – вода» та техніко-економічна оцінка ефективності їхнього застосування

Мета заняття

Навчитися розраховувати теплонасосні установки типу «повітря-вода» та виконувати техніко-економічну оцінку ефективності їхнього застосування.

Завдання до практичного заняття

На практичному занятті познайомитися з методиками розрахунку теплових насосів типу «повітря – вода» та техніко-економічної оцінки ефективності їхнього застосування, а також розв'язати наведені нижче практичні вправи.

7.1. Розрахунок теплових насосів типу «повітря – вода»

Вправа 7.1. Розрахувати тепловий насос типу «повітря – вода» для опалення індивідуального житлового будинку в м. Рівне (вихідні дані прийняти за вправою 7.2).

7.2. Техніко-економічна оцінка ефективності застосування теплових насосів типу «повітря – вода»

Вправа 7.2. За допомогою комп'ютерної програми компанії Viderus «[Розрахунок теплового насоса повітря-вода](#)» оцінити економічну ефективність застосування теплового насоса типу

«повітря – вода» у бівалентній схемі автономного теплопостачання житлового будинку спільно з газовим конденсаційним котлом за таких вихідних даних:

- розташування об'єкта – м. Рівне;
- опалювана площа – 350 м²;
- якість утеплення будинку – стандартний будинок з питомими тепловтратами 80 Вт/м²;
- середня температура в приміщеннях будинку – 20°C;
- ККД газового конденсаційного котла – 106%;
- кількість теплових насосів – 1;
- температурний режим роботи теплового насоса – 35°C;
- тарифна група споживачів електроенергії та газу – населення;
- тариф для населення за електропостачання – 2,64 грн./кВт·год;
- тариф для населення за газопостачання – 7,96 грн./м³;
- розрахунковий період – 5 років;
- прогнозоване щорічне зростання тарифів на енергоносії за розрахунковий період – 10%.

Вправа 7.3. Виконати порівняльний аналіз ефективності роботи теплових насосів типу «повітря – вода» серії ZUBADAN різних моделей для теплопостачання індивідуального житлового будинку в бівалентному режимі з електричним котлом за таких вихідних даних:

- розташування будинку – м. Київ;
- розрахункові тепловтрати будинку – 15 кВт.

Вправа 7.4. За допомогою онлайн-програми «[Розрахунок споживання газу з тепловим насосом повітря-вода](#)» виконати порівняльний розрахунок застосування газового (або електричного) котла та теплового насоса для теплопостачання індивідуального житлового будинку з опалюваною площею 120 м².

Методика та приклади виконання практичних вправ наведені у [презентації до практичного заняття 7](#) на навчальній платформі Moodle.

Завдання до самостійної роботи

Самостійно розглянути питання «*Опис, принцип дії та ефективність абсорбційних теплових насосів*» за такими інформаційними джерелами мережі Інтернет:

- стаття компанії «Сахара» [«Абсорбційні машини – поєднання охолодження та енергії сонця»](#);
- стаття [«Газовий абсорбційний тепловий насос: ефективна альтернатива обігріву вашого будинку»](#);
- розділ [«Сорбційні теплові насоси»](#) з книги [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Нікульшин В. Р., Височин В. В. [Теплові насоси та кондиціонери](#) : навч. посіб. 2014. [Електронне видання].
2. Brumbaugh J. E. Audel™ HVAC Fundamentals. Vol. 3. [Air-Conditioning, Heat Pumps, and Distribution Systems](#). All new 4th ed. Wiley Publishing, Inc., Indianapolis, Indiana. 2004. 697 p.
3. Viessmann. [Настанова з проєктування : теплові насоси](#). Hannover, Viessmann Werke, 2011. 125 с.
4. Морозюк Т. В. [Теорія холодильних машин та теплових насосів](#). Одеса : Студія «Негоціант», 2006. 712 с.
5. [Основи холодильної техніки](#). ЗАТ «Данфосс», 2006. 24 с.
6. Безродний М. К., Пуховий І. І., Кутра Д. С. Теплові насоси та їх використання : навч. посіб. Київ : НТУУ «КПІ», 2013. 312 с.
7. Пісарев В. Є. Теплові насоси та холодильні установки : навч. посібник. Київ : КНУБА, 2002. 124 с.
8. [Ропно-водяні теплові насоси Logatherm WPS 6-11 K та WPS 6-17 від 6 кВт до 17 кВт](#). Документація для планування та проєктування. Видання : 06/2008. Buderus, 2008. 120 с.
9. [Системи геотермальної енергії Upronor](#) : технічна інформація. Upronor, 03/2012. 65 с.
10. Viessmann. [Основи проєктування теплових насосів](#). Інструкція з проєктування. Viessmann, 05/2017. 24 с.
11. Buderus. [Довідник з проєктування і монтажу теплових насосів](#). Проектна документація. Випуск 1/2005. Buderus Deutschland, 2005. 142 с.
12. [Теплові насоси для опалення і гарячого водопостачання](#). Настава з проєктування і монтажу. Dimplex, 2006. 231 с.

13. [Rauego – системи використання тепла ґрунту](#) : техн. інф. 827600. Rehau, 2009. 32 с.
14. [Теплові насоси](#). Документація з проектування. Wolf, 2010. 93 с.
15. [Теплові насоси](#). Проектування і монтаж. Holzminden, Germany : Stiebel Eltron, 01/2010. 318 с.
16. [Енергоефективні технології в опаленні та вентиляції](#). Mitsubishi Electric, 2015. 82 с.
17. [Теплові насоси](#). Mitsubishi Electric, 2016. 78 с.
18. [CoolPack tutorial](#). For CoolPack version 1.49 / М. J. Skovrup, B. D. Rasmussen, A. Jakobsen, S. E. Andersen. IPU, 2011. 46 p.
19. arOTHERM : [Матеріали для проектування](#). Vaillant GmbH, 2014. 105 с.
20. [ДСТУ Б В.2.5-44:2010](#) Інженерне обладнання будинків і споруд. Проектування систем опалення будівель з тепловими насосами (EN 15450:2007, MOD). [Чинний від 2010-09-01]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2010. 57 с.
21. ДСТУ EN 378-2:2017 Холодильні установки та теплові насоси. Безпечність та екологічні вимоги. Частина 2. Проектування, спорудження, випробування, маркування та документація (EN 378-2:2016, IDT). [На заміну ДСТУ EN 378-2:2014; чинний від 2017-08-10]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2017.
22. [ДСТУ EN 378-4:2014](#) Холодильні установки та теплові насоси. Безпечність та екологічні вимоги. Частина 4. Експлуатація, технічне обслуговування, ремонт і поновлення (EN 378-4:2008 + A1:2012, IDT). [На заміну ДСТУ EN 378-4:2005; чинний від 2015-07-01]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2014. 22 с.
23. [03-02-338](#) Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Холодильні установки та теплові насоси» для студентів напряму підготовки 6.060101 «Будівництво» професійного спрямування «Теплогазопостачання і вентиляція» всіх форм навчання / уклад.: М. Д. Кізеєв, М. М. Басюк. Рівне : НУВГП, 2014. 32 с.
24. [Методичні вказівки з дисципліни «Теплонасосні системи теплопостачання»](#) до розробки курсового проекту «Теплонасосні системи опалення та гарячого водопостачання» для студентів другого (магістерського) рівня спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія» за освітньою програмою «Теплогазопостачання і вентиляція». / Уклад. В. Д. Петраш. Одеса : 2020. 87 с.

З М І С Т

Передмова	3
Зміст освітнього компонента	4
Завдання до практичних занять та самостійної роботи	6
Література	18